

مرمت و احیای بناهای قدیمی در بافت های سنتی نمونه موردی: مرمت و احیای سرای همدانی ها در بازار قم

تاریخ دریافت: ۹۸/۱۰/۲۶

تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۱/۲۲

کد مقاله: ۹۸۱۹۲

زهرا دانش شهرکی^{۱*}، فاطمه سعیدی^۲

چکیده

مرمت معماری، شاخه ای از هنر معماری است که بر پایه ی شناخت و مطالعه ی بناها و بافت های تاریخی به احیای فضاهای تاریخی به لحاظ کالبدی، ساختاری و عملکردی می انجامد. بناهای موجود در بافت ها به لحاظ احراز هویت و تجلی فرهنگ و باورها و اعتقادات و رفتارها و مناسبات اجتماعی آن بافت از اهمیت زیادی برخوردارند. در مقاله ی پیش رو به صورت نمونه موردی سرای همدانی ها متعلق به دوره قاجار، واقع در بافت سنتی بازار قم، مورد مطالعه قرار گرفته است. بازار قم با توجه به اهمیت یافتن روزافزون مذهبی، اجتماعی و اقتصادی شهر، در راسته بازار نو و در امتداد گسترش بازار کهنه به طرف دروازه علیخانی شکل گرفت و سرای همدانی ها و چند سرای دیگر در قلب بازار نو شکل گرفت. بازسازی سراها به عنوان فضایی پرپتانسیل در شهر در قالب طرح راهبردی ساختاری و اتصال آن به بافت، در حفظ و احیای بافت تاریخی و حیات کالبدی بنا می تواند مؤثر باشد. در بافت تاریخی بازار قم به عنوان یک سرمایه ملی (مادی و معنوی) چند سرای فعال و نیمه فعال وجود دارد. سرای همدانی ها یکی از این بناها می باشد که ساختار باقیمانده بنا نیز در حال تخریب است. این تحقیق، پس از شناخت بنا، به بررسی عارضه های ایجاد شده و دلایل آن و درمان های احتمالی پرداخته و سپس طرح احیای بنا با توجه به قابلیت های فضایی و کالبدی و با تعریف کاربری صحیح و در خور بنای مورد نظر ارائه شده است تا از این طریق علاوه بر رفع نیازهای جامعه و تغییر دیدگاه ساکنین بافت نسبت به بناهای قدیمی، موجبات حفاظت از بنا را نیز فراهم آورد. روش تحقیق این نوشتار از جهت هدف: کاربردی و از جهت روش: توصیفی، تحلیلی و روش گردآوری داده ها: کتابخانه ای و میدانی و روش تجزیه و تحلیل: کیفی می باشد.

واژگان کلیدی: حفاظت و مرمت ابنیه تاریخی، بازار قم، سرای همدانی ها، احیا

۱- کارشناس معماری دانشگاه قم (مسئول مکاتبات) (zdanesh2013@gmail.com)

۲- کارشناس معماری دانشگاه قم